

بررسی هویت‌های زیست‌محیطی در جامعه ایرانی: یک تحقیق میدانی

جواد نبی زاده مقدم^۱

رؤیا صدیق ضیابری*

r.sedigh@iau-shahrood.ac.ir

سید محمد رضا عادل^۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۶/۸

چکیده

زمینه و هدف: به نظر می‌رسد هویت زیست‌محیطی بشر امروز که خود در معرض تهدید است به شدت محیط زیست را نیز تهدید می‌کند. هویت زیست‌محیطی، همه انواع روش‌هایی است که مردم با استفاده از آن‌ها ارتباط خود با زمین را آن گونه که در شخصیت، ارزش‌ها، اقدامات و احساساتشان تجلی یافته، توجیه و تفسیر می‌کنند. هدف تحقیق حاضر این است که براساس پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون، هویت زیست‌محیطی را در جامعه ایران بین دانشجویان دانشگاه بسنجد. این پرسشنامه، به نوعی نظرات، دیدگاه‌ها، احساسات، احساس تعلق به محیط زیست و تجارب افراد را نسبت به محیط زیست در ابعاد و گستره وسیعی می‌سنجد. شناسایی هویت زیست‌محیطی در هر جامعه‌ای، اولین گام برای برنامه‌ریزی به منظور ارتقاء هویت زیست‌محیطی افراد و در نتیجه، تغییر رفتار نسبت به محیط زیست در جهت جلوگیری از تخریب آن خواهد بود.

روش بررسی: در این تحقیق کمی، براساس جدول مرگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس از ۲۸۰ دانشجوی ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در رشته زبان و ادبیات انگلیسی در دانشگاه حکیم سبزواری، دانشگاه لرستان، دانشگاه خیام مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه و موسسه آموزش عالی تابران مشهد خواسته شد که به پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون پاسخ دهند. پرسشنامه مذکور ۲۴ سوال دارد که دانشجویان در مدت ۴۰ دقیقه به آن‌ها پاسخ دادند. داده‌ها پس از جمع‌آوری وارد نرم افزار SPSS شد. سپس برای تحلیل داده‌ها از آزمون برابری میانگین‌ها برای نمونه‌های مستقل و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد و دیدگاه دو گروه شرکت کننده در تحقیق مورد مقایسه قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که میزان تحصیلات و سن افراد در نحوه نگرش آن‌ها نسبت به محیط زیست و نیز هویت زیست‌محیطی آن‌ها تأثیری ندارد ولی جنسیت آن‌ها بر نگرششان نسبت به محیط زیست و در نتیجه، هویت زیست‌محیطی آن‌ها تأثیر دارد.

۱- دانشجوی دکتری زبان شناسی همگانی، گروه زبان شناسی همگانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران.

۲- استادیار زبان شناسی همگانی، گروه زبان شناسی همگانی، واحد شاهرود، دانشگاه آزاد اسلامی، شاهرود، ایران. * (مسئول مکاتبات)

۳- دانشیار زبان شناسی کاربردی، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزواری، ایران.

بحث و نتیجه‌گیری: می‌توان گفت که در برنامه‌ریزی برای حفاظت از محیط زیست باید جنسیت مخاطبان را به عنوان یک متغیر تاثیرگذار در نظر گرفت زیرا جنسیت افراد در شکل‌گیری هویت زیست‌محیطی آن‌ها تاثیر دارد. هرچند متغیرهای سن و تحصیلات در این پژوهش، تفاوت‌های معناداری را در هویت زیست‌محیطی شرکت‌کنندگان نشان ندادند اما این بدان معنی نیست که در برنامه‌ریزی‌های زیست‌محیطی باید نادیده گرفته شوند.

واژه‌های کلیدی: هویت زیست‌محیطی، جنسیت، دیدگاه زبان‌آموزان، هویت.

The Study of Environmental Identities in Iranian Society: A Field Study

Javad Nabizadeh Moghadam¹

Roya Sedigh Ziabari^{2*}

[*r.sedigh@iau-shahrood.ac.ir*](mailto:r.sedigh@iau-shahrood.ac.ir)

Seyyed Mohamad Reza Adel³

Admission Date: April 11, 2022

Date Received: August 30, 2021

Abstract

Background and Objective: It seems that today's human environmental identity, which is itself threatened, also threatens the environment. Environmental identity is all kinds of methods that people use to justify and interpret their relationship to the earth as manifested in their personality, values, actions, and feelings. The aim of the present study is to assess the environmental identity in Iranian society among university students based on the Susan Clayton Environmental Identity Questionnaire. This questionnaire, in a way, measures the opinions, views, feelings, sense of belonging to the environment and people's experiences of the environment in a wide range and dimensions. Identifying the environmental identity in any society will be the first step in planning to enhance the environmental identity of individuals and, consequently, change behavior towards the environment to prevent its destruction.

Material and Methodology: Using Morgan's Table and Convenience Sampling, in this quantitative research, 280 freshman and postgraduate students in English language and literature at Hakim Sabzevari University of Sabzevar, Lorestan University, Khayyam University of Mashhad, Islamic Azad University, Torbat Heydariyeh Branch and the Tabaran Institute of Higher Education of Mashhad were asked to answer Susan Clayton's Environmental Identity questionnaire. The questionnaire consisted of 24 questions that students answered in 40 minutes. Data were entered into SPSS software. To analyze the data, the independent samples t-test, and one-way ANOVA were used, and the views of the two groups were compared.

Findings: Findings showed that education and age of people had no effect on their attitude towards the environment and their environmental identity, but their gender had an effect on their attitude towards the environment and, consequently, their environmental identity.

Discussion and Conclusion: It may claim that when planning for an environmental protection program, the gender of people should be considered as a significant variable because the gender of individuals has an impact on formation of their environmental identity. Although the variables of age and education in this study did not show significant differences in the environmental identity of the participants, this does not mean that they should be ignored in environmental planning.

Keywords: Environmental identity, Gender, Language Learners' view, Identity.

1- PhD Candidate in General Linguistics, Department of Linguistics, Shahroud Branch, Islamic Azad University, Shahroud, Iran.

2- Assistant Professor of General Linguistics, Department of Linguistics, Shahroud Branch, Islamic Azad University, Shahroud, Iran. * (Corresponding Author)

3- Associate professor of Applied Linguistics, English Department, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran.

مقدمه

می‌شود. افزون بر این، ایدهٔ هویت زیست‌محیطی، ما را قادر می‌سازد تا ارتباط خود را در واکنش با مسائل زیست‌محیطی درک کنیم (۷). هویت زیست‌محیطی، گسترهٔ وسیعی از رفتارهای محیطی فرد را چه به صورت مستقیم و چه غیرمستقیم از طرق جهان‌بینی و ارزش‌های اجتماعی تحت تاثیر قرار می‌دهد (۸). در نگاهی کلی، هویت زیست‌محیطی، همهٔ انواع روش‌هایی است که مردم با استفاده از آن‌ها ارتباط خود با زمین را آن گونه که در شخصیت، ارزش‌ها، اقدامات و احساساتشان تجلی یافته، توجیه و تفسیر می‌کنند. انسان به طور معمول، تمایلی ندارد هویت چیزهایی که احساس می‌کند به وی تعلق ندارد (مانند محیط زیست) را بشناسد (۹) و شاید همین جنبه از هویت انسان، شکل‌دهندهٔ نگاهش نسبت به محیط زیست باشد. از سوی دیگر، بر اساس مدل کمبود اطلاعات^۱، کمبود نگرانی و ارادهٔ عمومی نسبت به مسائل زیست‌محیطی، ناشی از کمبود آگاهی از این مسائل است (۱۰) و به نظر می‌رسد دست‌کم بخشی از هویت زیست‌محیطی که باعث رفتار مخرب انسان نسبت به محیط زیست است در ناآگاهی یا کم‌آگاهی از مسائل زیست‌محیطی و همچنین نوع نگاه وی نسبت به محیط زیست، ریشه داشته باشد. از سوی دیگر، با توجه به روند کنونی تخریب محیط زیست و ضرورت شناسایی عوامل آن به منظور یافتن راهکارهای کاربردی برای حل این مشکل، هدف تحقیق حاضر این است که براساس پرسشنامهٔ هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون (۷) هویت زیست‌محیطی را در جامعهٔ ایران بین دانشجویان دانشگاه بسنجد. این پرسشنامه، به نوعی نظرات، دیدگاه‌ها، احساسات، احساس تعلق به محیط زیست و تجارب افراد را نسبت به محیط زیست در ابعاد و گسترهٔ وسیعی می‌سنجد و به عبارت دیگر، براساس پیشینه‌ای که در بالا گفته شد می‌تواند معیاری برای سنجش هویت زیست‌محیطی باشد. شناسایی هویت زیست‌محیطی در هر جامعه‌ای، اولین گام برای برنامه‌ریزی به منظور ارتقاء هویت زیست‌محیطی افراد و در نتیجه، تغییر رفتار نسبت به محیط

به نظر می‌رسد هویت زیست‌محیطی^۱ بشر امروز که خود در معرض تهدید است به شدت محیط‌زیست را نیز تهدید می‌کند. پیشگامان علوم گوناگون این تهدید را درک کرده‌اند. زبان‌شناسی زیست‌محیطی^۲ یکی از علومی است که به خوبی این خطر نابودکننده را حس کرده است. چون عمدتاً یا دست‌کم بخشی از هویت انسان در زبان داشته و در آن ثابت شده است زبان‌شناس زیست‌محیطی می‌تواند با بررسی هویت زیست‌محیطی در این زمینه به حل مشکل کمک کند (۱). زبان‌شناسی زیست‌محیطی به چگونگی تاثیر زبان در شکل‌گیری، حفظ، یا تخریب روابط بین انسان‌ها، دیگر شکل‌های زندگی و محیط زیست می‌پردازد (۲). یکی از زمینه‌های وابسته به این نوع از زبان‌شناسی که در دههٔ اخیر بسیار مورد توجه جهانی قرار گرفته هویت زیست‌محیطی و نسبت آن با رفتار انسان نسبت به محیط زیست است. هویت‌ها به شیوه‌های مختلف از جمله لباس پوشیدن، نوشتن، صحبت کردن و رفتار، ظاهر می‌گردند. برخی از هویت‌ها باعث تشویق رفتارهایی می‌شوند که به لحاظ زیست‌محیطی، مخرب هستند یعنی اگر فردی قبول کند که دارای هویت خاصی است در این صورت همان چیزهایی را انجام می‌دهد که از هر شخص دارای همان هویت انتظار می‌رود (۳). می‌توان از زاویهٔ دیگری نیز به موضوع رابطهٔ انسان و محیط زیست نگاه کرد و دلیل استفادهٔ نادرست انسان از آن را نتیجهٔ نگاه ابزاری او دانست (۴). همچنین می‌توان با تحلیل ویژگی‌های زبانی به روایت‌های مثبتی دست یافت که جایگاه انسان را در جهان طبیعت تعیین می‌کنند (۵). گاهی فرایندهای فرهنگی در جوامع مدرن، افعال مصرفی انسان را با معانی دیگر درمی‌آمیزد. بدان معنی که افراد می‌توانند از طریق چیزهایی که می‌خرند برای خود هویت‌های نو خلق کنند (۶) و این هویت‌ها ممکن است برای محیط زیست، مخرب باشد. هویت زیست‌محیطی، دست‌کم بخشی از هویت اجتماعی فرد است و حداقل بخش‌هایی از هویت زیست‌محیطی فرد از تجارب مستقیم وی با طبیعت ناشی

احساسات مثبت حاکم بر گروه، در ساخت پرسشنامه در نظر گرفته شده‌اند. برای مثال در گزینه (۱)، «من وقت زیادی را در محیط‌های طبیعی می‌گذرانم»، محدوده اهمیت تعامل فرد با طبیعت مشخص می‌شود. در گزینه (۳)، «من خود را جزئی از طبیعت می‌دانم نه جدای از آن»، خودشناسایی فرد مورد ارزیابی قرار می‌گیرد. گزینه (۱۳)، «رفتنار مسوولانه نسبت به زمین - زندگی به سبک پایدار^۲ بخشی از برنامه اخلاقی من است»، سواد زیست‌محیطی^۱ و شیوه زندگی پایدار را منعکس می‌کند. گزینه (۱۶)، «ترجیح می‌دهم در یک اتاق یا خانه کوچک با چشم انداز عالی زندگی کنم تا در یک اتاق یا خانه بزرگتر که رو به ساختمان‌های دیگر است»، احساسات مثبت فرد نسبت به لذت از طبیعت، رضایت‌مندی و ارزش‌های زیبایی‌شناختی را بیان می‌کند. با این فرض که هویت زیست‌محیطی از تجارب با طبیعت ناشی می‌شود این پرسشنامه براساس خاطرات تعامل با طبیعت، یک جزء اتوبیوگرافی نیز دارد: گزینه (۲۴)، «خاطراتی از گردش بیرون مانند صدف یا سنگ یا پَر را در اتاقم نگه می‌دارم» بر این جنبه از هویت تاکید دارد.

این پرسشنامه، ابزار سودمندی برای اندازه‌گیری تفاوت‌های فردی از لحاظ «خود»^۳ در ارتباط با محیط طبیعی است ولی بر آن نیست که هویت زیست‌محیطی را به شکل نهایی، عملیاتی کند. روش‌های متعددی درباره تفکر و گفت‌وگو کردن در موضوع هویت زیست‌محیطی وجود دارد که اکثر آن‌ها در تقابل با هم قرار ندارند.

نکته دارای اهمیت، این است که وجود منابع گوناگون هویت، بدین معنی است که هویت زیست‌محیطی به تنهایی برای تضمین کردن مسوولیت زیست‌محیطی کافی نیست. هویت زیست‌محیطی باید آن قدر غالب باشد که ما را تشویق کند دانش لازم را برای درک تأثیری که بر محیط می‌گذاریم، کسب نماییم.

زیست در جهت جلوگیری از تخریب آن خواهد بود. برای رسیدن به این هدف، از شرکت‌کنندگان با تحصیلات، سن و جنسیت متفاوت خواسته شد به این پرسشنامه پاسخ دهند. بنابراین، این تحقیق بر آن است که به سوالات زیر پاسخ دهد:

۱. آیا تفاوت معناداری بین نظر دانشجویان ترم اول کارشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره هویت‌های زیست‌محیطی وجود دارد؟
۲. آیا تفاوت معناداری بین سن و نظر دانشجویان ترم اول کارشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره هویت‌های زیست‌محیطی وجود دارد؟
۳. آیا تفاوت معناداری بین جنسیت و نظر دانشجویان ترم اول کارشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره هویت‌های زیست‌محیطی وجود دارد؟

روش بررسی

شرکت‌کنندگان

۲۸۰ نفر از دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در رشته زبان و ادبیات انگلیسی در دانشگاه حکیم سبزواری، دانشگاه لرستان، دانشگاه خيام مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه و موسسه آموزش عالی تابران مشهد به پرسشنامه هویت زیست محیطی سوزان کلیتون پاسخ دادند که ۱۵۴ نفر آن‌ها دانشجوی ترم اول و ۱۲۶ نفر دانشجوی تحصیلات تکمیلی بودند. مشخصات اصلی این شرکت‌کنندگان در جدول (۱) آمده است:

وسایل و ابزار

پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون

این پرسشنامه برای پیش‌بینی محدوده‌ای که محیط زیست در هویت زیست‌محیطی، نقش ایفا می‌کند، ساخته شده است. فاکتورهایی مانند برجسته بودن هویت، شناسایی فرد به عنوان عضوی از یک گروه، همخوانی با طرز تفکر حاکم بر گروه،

کلیتون (۷) پاسخ دهند. در این نوع نمونه‌گیری، یکی از معیارهای مهم انتخاب نمونه، سهولت کار پژوهشگر است یعنی اگر اعضای جمعیت هدف، معیار علمی معین و مورد نظر را دارا باشند برای تحقیق، انتخاب می‌شوند (۱۲). پرسشنامه مذکور ۲۴ سوال داشت که دانشجویان در مدت ۴۰ دقیقه به آن‌ها پاسخ دادند. در این پرسشنامه از مقیاس لیکرت استفاده شده که دانشجویان نظر خود را درباره هر یک از سوالات پرسشنامه با انتخاب گزینه‌های "هرگز"، "گاهی بله گاهی خیر" و "قطعا" مشخص کردند. داده‌ها پس از جمع‌آوری، وارد نرم‌افزار SPSS شد. سپس برای تحلیل داده‌ها از آزمون برابری میانگین‌ها برای نمونه‌های مستقل^۳ و تحلیل واریانس یک‌طرفه^۴ استفاده شد و دیدگاه دو گروه شرکت‌کننده در تحقیق مورد مقایسه قرار گرفت.

جدول (۲) نتایج تحلیل توصیفی پرسشنامه هویت زیست‌محیطی را برای دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی نشان می‌دهد. مقایسه میانگین و میانگین پیراسته^۵ در این جدول نشان می‌دهد که نمرات بالا و پایین، تأثیری در میانگین ندارد. بنابراین، این نمرات در فایل داده‌ها نگه داشته می‌شود و حذف نمی‌شود (۱۳).

در جدول (۳)، نتایج آمار کلموگروف- اسمیرنوف^۶ برای ارزیابی نرمالیتی توزیع نمرات حاصل از نظر دانشجویان ترم اول و تحصیلات تکمیلی درباره هویت زیست‌محیطی نشان داده شده است. در این جدول مقدار p برابر است با ۰/۰۰۰ که بیانگر رد نرمالیتی است که در این نمونه‌ها عادی است (۱۳).

در چند تحقیق انجام شده با استفاده از این پرسشنامه، پایایی درونی آن خوب بوده است. در سه تحقیق از تحقیقات صورت گرفته، آلفای کرونباخ^۱ ۰/۹۰ یا بالاتر بوده است. تحلیل فاکتورها نشان می‌دهد که یک فاکتور مشخص بخش اعظم یک متغیر را در بر می‌گیرد اگرچه این امر می‌تواند در مورد نمونه‌های متنوع‌تر، تغییر کند. هرچند انتظار می‌رود شرایط مطلوب اجتماعی به امتیازات بالاتر منجر شود پرسشنامه نسبتاً از اثرات کف یا سقف، آزاد است. زنان نسبت به مردان امتیاز تا حدی بالاتر به دست می‌آورند اما اختلافات بین زنان و مردان، معمولاً معنی‌دار نیست (۷). از آن‌جا که این پرسشنامه با تکیه بر جمعیت دانشجویان ایالات متحده تدوین شده بود اخیراً در پنج کشور از چهار قاره دنیا مورد بررسی قرار گرفته و نتایج، نشان داده که سازه‌های آن در بافت‌های فرهنگی گوناگون، معتبر است (۱۱).

نرم افزار SPSS

برای تحلیل داده‌های کمی تحقیق یعنی پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد.

شیوه پژوهش

در این تحقیق کمی، براساس جدول مرگان و با استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس^۷ از ۲۸۰ دانشجوی ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در رشته زبان و ادبیات انگلیسی در دانشگاه حکیم سبزواری، دانشگاه لرستان، دانشگاه خیام مشهد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت حیدریه و موسسه آموزش عالی تابران مشهد خواسته شد که به پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان

4- One-way ANOVA
5- Trimmed
6- Kolmogorov- Smirnov

1- Cronbach Alpha
2- Convenience Sampling
3- Independent Samples t-test

پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون (۷)

Susan Clayton Environmental Identity Questionnaire (7)

سوال	هرگز	گاهی بله گاهی خیر	قطعا
۱- وقت زیادی را در محیط‌های طبیعی (جنگل، کوهستان، صحرا، دریاچه، اقیانوس) می‌گذرانم.			
۲- پایبندی به رفتارهای زیست‌محیطی برای من مهم است.			
۳- من خود را جزئی از طبیعت می‌دانم نه جدای از آن.			
۴- اگر پول یا وقت کافی داشتم قطعا بخشی از آن‌ها را برای کار روی مسائل زیست‌محیطی صرف می‌کردم.			
۵- وقتی نگران و تحت فشار هستم با گذراندن وقت در محیط‌های بیرون و ارتباط با طبیعت احساس بهتری دارم.			
۶- زندگی در نزدیکی حیات وحش برای من مهم است. دوست نداشتم همیشه در شهر زندگی کنم.			
۷- من مشترکات زیادی با طرفداران محیط زیست به عنوان یک گروه دارم.			
۸- بر این باورم که برخی از مشکلات اجتماعی امروز را می‌توان با برگشت به یک شیوه زندگی روستایی‌تر حل کرد، شیوه‌ای که در آن مردم در هماهنگی با زمین زندگی می‌کنند.			
۹- احساس می‌کنم با دیگر گونه‌ها مشترکات زیادی دارم.			
۱۰- من باغبانی را دوست دارم.			
۱۱- جزئی از اکوسیستم بودن، بخش مهمی از هویت من است.			
۱۲- احساس می‌کنم در یک مکان جغرافیایی خاص ریشه دارم که روی رشد من تاثیر مهمی دارد.			
۱۳- رفتار مسوولانه نسبت به زمین- زندگی به سبک پایدار- بخشی از برنامه اخلاقی من است.			
۱۴- آموزش دیدن درباره جهان طبیعت باید بخش مهمی از برنامه رشد هر روزه کودک باشد.			
۱۵- به طور کلی، جزئی از جهان طبیعت بودن، بخش مهمی از خودشناسی من است.			
۱۶- ترجیح می‌دهم در یک اتاق یا خانه کوچک با چشم انداز عالی زندگی کنم تا در یک اتاق یا خانه بزرگتر که رو به ساختمان‌های دیگر است.			
۱۷- من واقعا از چادر زدن در محیط بیرون و پیاده روی لذت می‌برم.			
۱۸- گاهی اوقات احساس می‌کنم بخش‌هایی از طبیعت- درختان خاص، یا توفان یا کوه‌ها- شخصیت خاص خود را دارند.			
۱۹- احساس می‌کنم بخش مهمی از زندگی من از بین می‌رفت اگر نمی‌توانستم بیرون بروم و هر از گاهی از طبیعت لذت ببرم.			
۲۰- از این واقعیت احساس غرور می‌کنم که می‌توانم برای خودم چند روزی را بیرون شهر بگذرانم.			
۲۱- هرگز اثری هنری به زیبایی مناظر طبیعی مانند غروب خورشید یا دامنه کوه‌ها ندیده‌ام.			
۲۲- علائق من معمولا با دیدگاه‌های طرفداران محیط زیست همخوانی دارد.			
۲۳- احساس می‌کنم که از تجارب به دست آمده از طبیعت، تغذیه روحی می‌شوم.			
۲۴- خاطراتی از گردش بیرون مانند صدف یا سنگ یا پر را در اتاقم نگه می‌دارم.			

جدول ۲- نتایج تحلیل توصیفی داده‌ها

Table 2. The results of Descriptive Analysis of Data

خطای	آمار		
۱/۲۵۴۸۰	۶۸/۹۴۰۷	میانگین	هویت زیست‌محیطی
	۶۶/۴۷۰۳	فاصله اطمینان برای میانگین (۹۵٪)	
	۷۱/۴۱۱۲	۱- کرانه پایینی	
		۲- کرانه بالایی	
	۶۸/۰۰۶۲	میانگین پیوسته (۵٪)	
	۶۶/۰۰۰۰	میانه	
	۴۰۲۵/۱۱۹	واریانس	
	۲/۰۶۱۸۴ E1	انحراف معیار	
	۳۳/۰۰	مینیمم	
	۱۳۲/۰۰	ماکزیمم	
	۹۹/۰۰	دامنه	
	۲۷/۰۰	دامنه بین چارگی	
۱۴۸	۶۰۸	عدم تقارن	
۲۹۵	۱۱۵	اوج	

جدول ۳- نتایج آمار کلموگروف-اسمیرنوف

Table 3. Results of Kolmogorov-Smirnov Statistics

آزمون نرمالیتی	کلموگروف - اسمیرنوف		شاپیرو-ویلک	
	آمار	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	درجه آزادی
	۰/۰۹۱	۲۷۰	۰/۰۰۰	۲۷۰
	۰/۹۶۹		۰/۰۰۰	

یافته‌ها

سوال اول

در سوال اول، پژوهشگران در پی این بودند که بررسی کنند آیا تفاوت معناداری بین نظر دانشجویان ترم اول کارشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره هویت‌های زیست‌محیطی وجود دارد یا نه. بدین منظور از آزمون برابری میانگین‌ها برای نمونه‌های مستقل استفاده شد. نتایج این بخش در جدول (۴) و نیز جدول (۵) آمده است.

جدول (۴) نشان می‌دهد که نمونه مورد بررسی، مرکب از ۱۵۴ دانشجوی ترم اول و ۱۲۶ دانشجوی تحصیلات تکمیلی بوده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این جا میانگین نظر دانشجویان ترم اول بیشتر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی است (میانگین ۷۱ در برابر ۶۷). در جدول (۵) نتایج آزمون لون‌حاکمی از آن است که تفاوت معناداری در هویت زیست‌محیطی دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وجود ندارد و قابلیت تعمیم به جامعه آماری را ندارد ($F = 0/43$, $Sig = 0/80$). بنابراین چون

همان‌طور که ملاحظه می‌شود در این‌جا نیز نتایج آزمون برابری میانگین‌ها نشانگر این امر است که تفاوت معناداری بین میانگین هویت زیست‌محیطی دو گروه شرکت‌کننده در این تحقیق مشاهده نشده است ($t=1/358$, $df=278$, $Sig=0/17$) و قابلیت تعمیم به جامعه آماری را ندارد. لذا می‌توان ادعا کرد که دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی هویت زیست‌محیطی مشابهی دارند.

فرض برای واریانس رد نشده است، برای قضاوت در مورد برابری میانگین‌ها به آمار t در سطر اول مراجعه می‌کنیم. شاخص انحراف معیار نیز حاکی از آن است که پراکندگی نظر دو گروه درباره هویت زیست‌محیطی تقریباً شبیه است (۲۳). مقایسه خطای میانگین نیز نشان می‌دهد که مقدار این شاخص بین دانشجویان ترم اول کمتر از دانشجویان تحصیلات تکمیلی است (۱/۸ در برابر ۲).

جدول ۴- مقایسه میانگین شاخص کمی هویت زیست‌محیطی بین دانشجویان ترم اول و تحصیلات تکمیلی

Table 4. The Comparison of Quantitative Index of Environmental Identity between Freshmen & MA/ PhD

تحصیلات	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
کارشناسی	۱۵۴	۷۱/۳۲	۲۳/۲۰۷	۱/۸۷۰
تحصیلات تکمیلی	۱۲۶	۶۷/۵۳	۲۳/۲۹۵	۲/۰۷۵

جدول ۵- آزمون مقایسه شاخص کمی هویت زیست‌محیطی

Table 5. Test of Comparison of Quantitative Index of Environmental Identity

میانگین‌ها		آزمون لون برای برابری واریانس‌ها							
t-test برای برابری									
پایینی	فاصله اطمینان اختلاف (۹۵٪)	اختلاف خطای معیار	اختلاف میانگین	معنی‌داری (دوطرفه)	درجه آزادی	+	معنی‌داری	F توزیع	
-۱/۷۰۴	۹/۲۹۰	۲/۷۹۲	۳/۷۹۳	۰/۱۷۵	۲۷۸	۱/۳۵۸	۰/۸۰۷	۱/۰۶۰	واریانس برابر (مفروض)
-۱/۷۰۷	۹/۲۹۳	۲/۷۹۴	۳/۷۹۳	۰/۱۷۶	۲۶۶/۷۳۲	۱/۳۵۸			واریانس برابر (نامفروض)

سوال دوم

این سوال از تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد. شرکت‌کنندگان در تحقیق به شش گروه سنی تقسیم شدند. نتایج به دست آمده در این بخش در جدول‌های (۶)، (۷) و (۸) بیان شده است.

پژوهشگران در این سوال به بررسی وجود تفاوت معنادار بین سن و نظر دانشجویان ترم اول کارشناسی و دانشجویان تحصیلات تکمیلی درباره هویت‌های زیست‌محیطی پرداختند. برای پاسخ به

جدول ۶- توصیف متغیر هویت زیست محیطی در سنین مختلف شرکت کنندگان

Table 6. Description of Environmental Identity Variable in Different Ages

فاصله‌ی اطمینان برای میانگین (۹۵٪)								
حداکثر	حداقل	کرانه بالا	کرانه پایین	خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	
۱۵۶	۳۳	۸۰/۱۴	۶۷/۶۷	۳/۱۰۸	۲۲/۶۲۷	۷۳/۹۱	۵۳	۱۸-۲۵
۱۵۳	۳۰	۷۴/۲۶	۶۶/۷۸	۱/۸۹۴	۲۴/۰۳۲	۷۰/۵۲	۱۶۱	۲۱-۲۵
۱۳۲	۲۷	۷۴/۸۵	۵۹/۷۳	۳/۷۳۳	۲۳/۰۰۹	۶۷/۲۹	۳۸	۲۶-۳۰
۱۰۲	۳۶	۶۷/۰۵	۴۵/۷۱	۴/۸۹۷	۱۷/۶۵۷	۵۶/۳۸	۱۳	۳۱-۳۵
۹۴	۳۶	۷۲/۰۸	۵۲/۳۲	۴/۶۰۷	۱۷/۸۴۱	۶۲/۲۰	۱۵	۳۶-۴۰
۱۵۶	۲۷	۷۲/۳۶	۶۶/۸۸	۱/۳۹۱	۲۳/۲۸۲	۶۹/۶۲	۲۸۰	جمع

همان گونه که جدول (۶) نشان می‌دهد میانگین متغیر هویت زیست محیطی در سنین مختلف دانشجویان، متفاوت است به طوری که بالاترین میانگین به سن ۱۸-۲۰ (۷۳/۹۱) و کمترین میانگین به سن ۳۱-۳۵ (۵۶/۳۸) مربوط می‌شود.

جدول ۷- آزمون مقایسه واریانس هویت زیست محیطی در سنین مختلف شرکت کنندگان

Table 7. Comparison Test for Environmental Identity Variance in Different Ages

آمار لون	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	معنی داری
.۸۸۱	۴	۲۷۵	.۴۷۶

همان طور که در جدول (۷) نشان داده شده، نتایج آزمون لون، معناداری با یکدیگر ندارد (Sig = .۴۷۶)، Levene = .۸۸۱. حاکی از آن است که واریانس درون گروهی سنین مختلف، تفاوت (Statistic=)

جدول ۸- مقایسه میانگین متغیر هویت زیست محیطی در سنین مختلف شرکت کنندگان

Table 8. Comparison of Environmental Identity Mean in Different Ages

مجموع مربعات	درجه آزادی	مربع میانگین	فرکانس	معنی داری	
۴۴۱۲/۰۷۹	۴	۱۱۰۳/۰۲۰	۲/۰۶۶	۰/۰۸۵	بین گروه‌ها
۱۴۶۸۱۶/۰۳۲	۲۷۵	۵۳۳/۸۷۶			درون گروه‌ها
۱۵۱۲۲۸/۱۱۱	۲۷۹				جمع

نتایج مندرج در جدول (۸) بیانگر این امر است که از لحاظ آماری، تفاوت معناداری در $P > ۰/۰۵$ در نتایج حاصل از پرسشنامه‌ی هویت زیست محیطی در شش گروه سنی دانشجویان وجود ندارد: $F(۴/۲۷۵) = ۲/۰۶۶$ ، $P = ۰/۰۸$. بنابراین می‌توان گفت که سن بر هویت زیست محیطی شرکت کنندگان در تحقیق تاثیری ندارد.

سوال سوم در سوال سوم تحقیق، پژوهشگران در پی این بودند که بررسی کنند آیا تفاوت معناداری بین جنسیت و نظر دانشجویان شرکت کننده در تحقیق جود دارد یا خیر. برای پاسخ به این سوال از تحلیل واریانس یک طرفه استفاده شد. نتایج تحلیل واریانس یک طرفه در جدول‌های (۹)، (۱۰) و (۱۱) درج شده است.

جدول ۹- توصیف متغیر هویت زیست‌محیطی و جنسیت شرکت‌کنندگان

Table 9. Description of Environmental Identity Variable and Participants Gender

فاصله اطمینان میانگین (۹۵٪)								
جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار	خطای معیار	کرانه پایینی	کرانه بالایی	حداقل	حداکثر
مذکر	۸۸	۷۷/۵۰	۲۸/۷۱۴	۳/۰۶۱	۷۱/۴۲	۸۳/۵۸	۲۷	۱۵۶
مؤنث	۱۹۲	۶۶/۰۱	۱۹/۳۵۱	۱/۳۹۷	۶۳/۲۵	۶۸/۷۶	۳۰	۱۳۲
جمع	۲۸۰	۶۹/۶۲	۲۳/۲۸۲	۱/۳۹۱	۶۶/۸۸	۷۲/۳۶	۲۷	۱۵۶

جدول ۱۰- آزمون مقایسه واریانس هویت زیست‌محیطی و جنسیت شرکت‌کنندگان

Table 10. Comparison Test for Environmental Identity variance & Gender

معنی‌داری	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱	آمار لون
۰/۰۰۰	۲۷۸	۱	۱۵/۷۱۴

نتایج آزمون لون، حاکی از آن است که واریانس درون‌گروهی دختران و پسران، تفاوت معناداری با یکدیگر دارد (Sig = ۰/۰۰۰).
(Lenene Statistics = ۱۵/۷۱۴)

جدول ۱۱- مقایسه میانگین هویت زیست‌محیطی بین دختران و پسران

Table 11. Comparison of Environmental Identity Mean Between Males & Females

معنی‌داری	فرکانس	مربع میانگین	درجه آزادی	مجموع مربعات	
۰/۰۰۰	۱۵/۴۷۳	۷۹۷۳/۱۱۶	۱	۷۹۷۳/۱۱۶	بین گروه‌ها
		۵۱۵/۳۰۶	۲۷۸	۱۴۳۲۵۴/۹۹۵	درون گروه‌ها
			۲۷۹	۱۵۱۲۲۸/۱۱۱	جمع

برای تحلیل داده‌ها از آزمون برابری میانگین‌ها برای نمونه‌های مستقل و تحلیل واریانس یک‌طرفه استفاده شد و دیدگاه دو گروه شرکت‌کننده در تحقیق مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج آزمون برابری میانگین برای نمونه‌های مستقل در پاسخ به سوال اول، حاکی از آن است که تفاوت معناداری در هویت زیست‌محیطی دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی وجود ندارد. لذا می‌توان ادعا کرد که دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی هویت زیست‌محیطی مشابهی دارند. این بدان معنی است که تحصیلات بر هویت زیست‌محیطی شرکت‌کنندگان، تاثیری نداشته است. نتایج تحلیل واریانس یک‌طرفه برای پاسخگویی به سوال دوم که تاثیر سن دانشجویان را بر نظر آن‌ها

جدول (۱۱) نشان می‌دهد که از لحاظ آماری تفاوت معناداری در $P < ۰/۰۵$ در نتایج حاصل از پرسشنامه هویت زیست‌محیطی در بین دانشجویان دختر و پسر وجود دارد: $P=۰/۰۰۰$ ، $F=۱۵/۴۷۳$ ، $F(۱/۲۷۸)$. بنابراین می‌توان ادعا کرد که جنسیت شرکت‌کنندگان بر هویت زیست‌محیطی آن‌ها تاثیر دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش کمی از ۲۸۰ دانشجوی ترم اول و دانشجوی تحصیلات تکمیلی در رشته زبان و ادبیات انگلیسی خواسته شد که به پرسشنامه هویت زیست‌محیطی سوزان کلیتون (۷) پاسخ دهند. داده‌ها پس از جمع‌آوری، وارد نرم افزار SPSS شد. سپس

2. Alexander, R., & Stibbe, A., 2014. From the analysis of ecological discourse to the ecological analysis of discourse. *Language Sciences*, No, 41, pp. 104-110.
3. Stibbe, A. 2015. *Ecolinguistics: Language, ecology and the stories we live by*. London. Routledge.
4. Leopold, A. 1979. *A Sand county Almanac & sketches here & there*. Oxford: Oxford University Press.
5. Fill, A., Penz, H. (Eds.). 2018. *The Routledge handbook of ecolinguistics*. New York. Routledge.
6. Szasz, A. 2011. Is green consumption part of the solution? in J. Dryzek, R. Norgaard and D. Schlosberg (Eds.) *Oxford handbook of climate change and society*. Oxford: Oxford University Press.
7. Clayton, S., & Opatow, S. (Eds), 2003. *Identity & natural environment*. Cambridge, MA: MIT Press.
8. Walton, T., Jones, R. 2017. *Ecological Identity: The Development and Assessment of a Measurement Scale*. *Environment and Behavior*, No, 50, pp. 1-33.
9. Thomashow, M. 1995. *Ecological identity: Becoming a reflective environmentalist*. Cambridge, MA: MIT Press.
10. Moser, S., & Dilling, L. 2011. *Communicating climate change: Closing the science-action gap*. In: J. S.
11. Clayton, S., Czellar, S., Nartova-Bochaver, S., Skibins, J.C., Salazar, G., Tseng, Y.-C., Irkhin, B., Monge-Rodriguez, F.S., 2021. Cross-Cultural Validation of A Revised Environmental Identity Scale. *Sustainability* 2021, 13, 2387. <https://doi.org/10.3390/su13042387>

دربارهٔ هویت زیست‌محیطی می‌سنجد، نشان داد که از لحاظ آماری، تفاوت معناداری در نتایج حاصل از پرسشنامهٔ هویت زیست‌محیطی در شش گروه سنی دانشجویان وجود ندارد. بنابراین، سن دانشجویان تاثیر چندانی در نظر آن‌ها دربارهٔ هویت زیست‌محیطی ندارد. از طرف دیگر، نتایج سوال سوم تحقیق، نشان داد که بین جنسیت و نظر دانشجویان دربارهٔ هویت زیست‌محیطی، تفاوت معناداری وجود دارد. بنابراین متغیر جنسیت، بر نظر آن‌ها دربارهٔ محیط زیست تاثیر دارد.

با نتایج به دست آمده، می‌توان گفت که در برنامه‌ریزی برای حفاظت از محیط زیست باید جنسیت مخاطبان را به عنوان یک متغیر تاثیرگذار در نظر گرفت زیرا جنسیت افراد در شکل‌گیری هویت زیست‌محیطی آن‌ها تاثیر دارد. هرچند متغیرهای سن و تحصیلات در این پژوهش، تفاوت‌های معناداری را در هویت زیست‌محیطی شرکت‌کنندگان نشان ندادند اما این بدان معنی نیست که در برنامه‌ریزی‌های زیست‌محیطی باید نادیده گرفته شوند.

تحقیق حاضر با دانشجویان ترم اول و دانشجویان تحصیلات تکمیلی در رشتهٔ زبان و ادبیات انگلیسی در چند دانشگاه محدود صورت گرفته است. می‌توان این تحقیق را با دانشجویان سایر رشته‌ها و در دانشگاه‌های مختلف کشور انجام داد. همچنین تعداد شرکت‌کنندگان در این تحقیق محدود به جدول مرگان بود ولی می‌توان آن را با شرکت‌کنندگان بیشتری انجام داد و به نتایج جامع‌تری دست پیدا کرد. انجام تحقیق در دیگر محیط‌های اجتماعی نیز می‌تواند به شناسایی هویت‌های زیست‌محیطی در دیگر بخش‌های جامعه منجر شود و به برنامه‌ریزی‌های دقیق‌تر در حوزهٔ محیط زیست، کمک بنیادینی نماید. هرچه این تحقیق در محیط‌های متنوع‌تر اجتماعی انجام شود قابلیت تعمیم‌دهی آن بیشتر خواهد بود.

References

1. Crompton, T., & Kasser, T. 2009. *Meeting Environmental Challenges: The Role of Human Identity*. WWF-UK. http://assets.wwf.org.uk/downloads/meeting_environmental_challenges.

using SPSS for windows. New York:
Open University Press.

12. Dornyei, Z. 2007. Research methods in applied linguistics. New York: Oxford University Press.
13. Pallant, J. 2007. SPSS survival manual: A step by step guide to data analysis